Koha-Suomen kirjastojen kokemuksia ja odotuksia Melinda-kuvailusta

Antti Heikkinen
Kirjastonhoitaja
Oulun kaupunginkirjasto

KAUPUNGINKIRJASTO

OULU

Koha-Suomen kirjastot

7 kimppaa: Helle, Kyyti, Lappi, Lumme, OUTI, Vaara ja Vaski sekä Siilinjärvi

Kirkes-kirjastot mukaan vuonna 2023

Melindassa keväästä 2021 alkaen (kevyt liittymismalli)

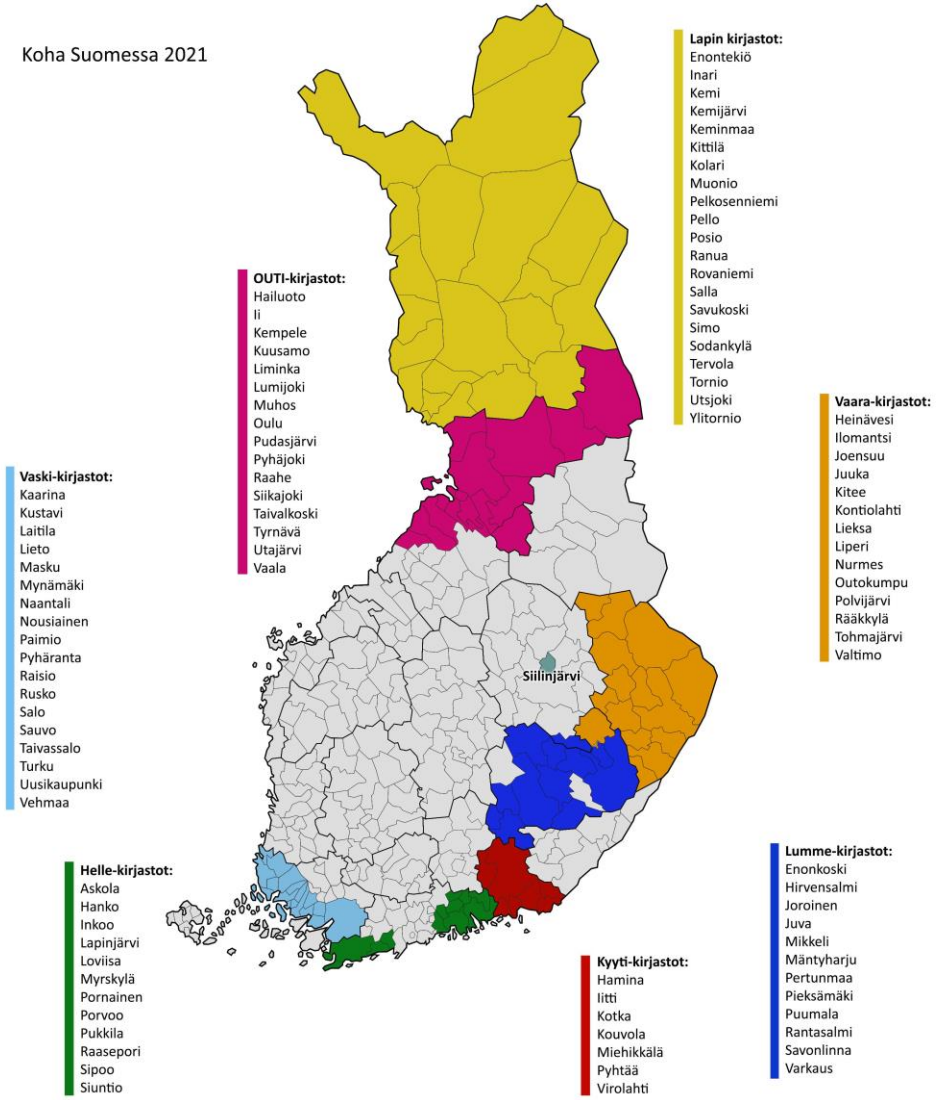

KAUPUNGINKIRJASTO https://koha-suomi.fi/

TäTi-tietokanta

Koha-Suomen kirjastojen yhteinen metatietovaranto, johon tulee Kirjastopalvelulta ostetut kuvailutiedot ja johon kuvaillaan itse kaikki se aineisto, joihin ei ole saatavilla valmista kuvailutietoa.

Aineistot kuvaillaan TäTissä, josta tietueet siirretään Mikropalvelu-työkalun avulla Melindaan, josta ne valuvat TäTin kautta paikalliskantoihin ja yhdistyvät hankintatietueisiin.

TäTi/Melinda-kuvailijoita yhteensä n. 80, osassa kimpoista kuvailua keskitetty vähemmän, osassa enemmän

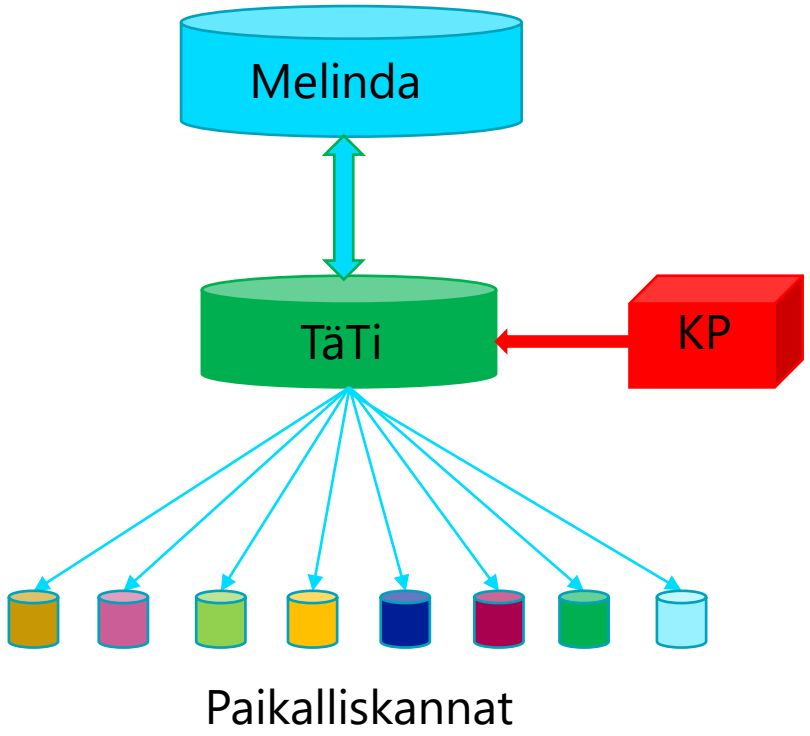

KAUPUNGINKIRJASTO

Melinda-kuvailu nyt

30.11.2022

KAUPUNGINKIRJASTO

OULU

Melinda-kuvailun sujuminen

Kuvailu sujuu pääsääntöisesti hyvin nyt, kun siihen on tullut jo rutiinia ja alun teknisistä hankaluuksista on päästy suurimmaksi osaksi eroon.

Jos on aiemmin kuvaillut vain omaan tietokantaan, niin on ollut vaikeampi tottua kolmen tietokannan työskentelytapaan. Niillä kuvailijoilla, jotka ovat kuvailleet heti alusta asti TäTissä, on ollut helpompaa.

Suurimpina ongelmina Kohan tai Melindan tekniset häiriöt ja riittävän työajan löytäminen

Melindan vaikutus työn määrään

Työn määrä on pääasiassa lisääntynyt, mutta toisaalta myös vähentynyt

Lisääntynyt

- Pitää seurata tietueiden siirtoraporttia, tehdä korjauksia Melinda-tietueisiin, ilmoittaa korjauksista postituslistalla, jne.
- Paikalliskannoissa vanhojen tietueiden muokkaukset, varsinkin tekijänimien muutokset, aiheuttavat lisätyötä.

Vähentynyt

- Tietueet valuvat automaattisesti TäTistä (ja Melindasta) paikalliskantoihin eikä manuaalista poimintaa ei tarvitse enää tehdä yhtä paljon kuin aiemmin
- Primaarikuvailtavan aineiston määrä on vähentynyt, tosin kirjastosta riippuen

30.11.2022

Melindan hyödyt

KAUPUNGINKIRJASTO

OULU

Melindan hyviä puolia 1/2

Yhteinen tietovaranto kaikkien käytettävissä

Melindasta löytyy kuvailutietueita sellaiselle materiaalille, jota Kirjastopalvelu ei kuvaile

Oman tietokannan vanhoja ja vajavaisia tietueita voi täydentää täydellisemmillä Melinda-tietueilla

Tietueita voi käyttää uusien pohjana ja mallina

Primaarikuvailun määrä vähentynyt, kun useampi kirjasto on mukana Melindassa (riippuu tosin kimpasta/kirjastosta)

Primaarikuvailun vähentyessä jää paremmin aikaa keskittyä siihen aineistoon, joka pitää itse kuvailla

Melindan hyviä puolia 2/2

Kiitettävästi koulutusta

Kuvailijoiden välinen yhteistyö, apua saa tarvittaessa

Ongelmien ratkaisemiseksi löytyy useita eri asiantuntijoita ja kanavia

Kuvailun asiantuntijaryhmien yhteinen RDA-sovellusohjeiden sivusto -> kaikki ohjeet kätevästi samassa paikassa, ei tarvita erikseen omia ohjeistuksia

Kuvailun laatu paranee, koska yhtenäiset kuvailusäännöt

Melinda-kuvailun haasteet

1. Koha
2. Melinda
3. Resurssit ja omat taidot

KAUPUNGINKIRJASTO

OULU

Melinda-kuvailun haasteet (Koha 1/2)

Kolmen eri tietokannan ylläpito

Automaattisesta tietueiden siirrosta ei saada tarpeeksi hyötyä

Tietueiden valuminen Melindasta ja TäTistä paikalliskantoihin ei toimi kunnolla (etenkin osakohteet)

Kuvailutyökalut:

- Melindan tietueiden käsittely Kohalla on huomattavasti työläämpää kuin Auroralla (Vaski-kirjastot)
- Kohan eri versiopäivitykset -> jotkin toiminnot muuttuvat tai poistuvat, jolloin niitä joudutaan asentelemaan uudelleen tai korjailemaan
- Voisi kehittää vielä lisää, jotta kuvailu olisi sujuvampaa ja virheettömämpää

Teknisten vikojen korjaamiseen menee välillä ihan liian kauan aikaa

Melinda-kuvailun haasteet (Koha 2/2)

Kirjastopalvelun tietueiden käsittely, korjaustietueiden yhdistäminen Melinda-tietueisiin pitäisi ratkaista

Tuplatietueet TäTissä

- Kirjastopalvelun tietueet ja Melinda-tietueet
- Tuplien välttely välillä vaikeaa, haluttaisiin käyttää Kirjastopalvelun tietuetta, mutta Melinda-tietue on säilytettävä -> tietueiden yhdistely vie aikaa

Toimintaohjeiden noudattaminen -> kaikki kuvailijat eivät noudata ohjeita tai oikeita työtapoja

Tietyt aineistot ongelmallisia, kuten osakohteelliset nimekkeet ja venäjän- tai ukrainankieliset kirjat

Melinda-kuvailun haasteet (Melinda 1/2)

Tuplatietueet -> yhdistely ja niistä ilmoittelu vie paljon aikaa

Melinda-tietueiden laatu

- Varsinkin vanhemmat tietueet, joihin on yhdistelty eri kirjastojen tietueita
- Myös uusissa tietueissa ongelmia laadun ja erilaisten kuvailutapojen kanssa (koskee myös TäTiä)
- Laadunvalvonta: ”Kun kaikki ovat vastuussa, kukaan ei tunnu olevan vastuussa.”

Yleisten ja tieteellisten kirjastojen erot kuvailutavoissa (kova- ja pehmeäkantiset, asiasanoitus)

Melinda-kuvailun haasteet (Melinda 2/2)

Melindan työkalujen (Merge, Cyrillux, ym.) käyttö ei onnistu tai niistä ei ole suurempaa hyötyä

Melindan tuplatietueiden kontrolli ajoittainen ongelma tietueiden siirrossa -> Näissä tapauksissa Kohan toteutus tietueiden siirtämiseksi ei ole kovin kätevä

Melindan asiakasliittymä (tiedonhaku) on hankalakäyttöinen, varsinkin musiikkiaineiston osalta

Melinda-kuvailun haasteet (resurssit ja omat taidot)

Kuinka kuvailijat pysyvät mukana muutoksissa, kun ei ole aikaa seurata alan kehitystä ja keskustelua sekä perehtyä uusiin asioihin (kuvailuryhmät, koulutukset, yms.)?

Ajan löytäminen muiden töiden ohessa päivittäisiin kuvailuun liittyviin töihin, kuten tietueiden tarkistaminen ja korjaaminen. Tämä vaikuttaa myös kuvailun laatuun.

Arvostuksen puute: Kirjastoissa ei ymmärretä työajan tarvetta kuvailuun (ei johtajat eikä muut työntekijät)

Epävarmuus omasta kuvailutaidosta, ohjeista voi kyllä tarkistaa, mutta nekään eivät aina riitä

Uusien kuvailijoiden löytäminen ja heidän kouluttamisensa

30.11.2022

Tulevaisuuden odotuksia

KAUPUNGINKIRJASTO

OULU

Tulevaisuuden odotuksia 1/2

- Avoimin mielin tulevaisuutta kohti
- Kaikki kirjastot Melindaan, mutta tuplatietueista pitäisi päästä eroon
- Kuvailu pelkästään Melindassa, josta tietueet liikkuvat vain yhteen suuntaan
- Hyvät ja helppokäyttöiset kuvailutyökalut, ohjeet integroitava työkaluun mukaan
- Kuvailusta mahdollisimman yhtenäistä ja laadukasta
- Koulutusta ja vertaistukea samaan malliin, mutta konkreettisempia esimerkkejä koulutuksiin
    - erityisesti musiikki, elokuvat ja muut erityisaineistot
    - olisi hyvä kerrata ihan perusteita, koska uusia kuvailijoita tulee alalle ja kaikki tieto ei välttämättä siirry kuvailijalta toiselle

Tulevaisuuden odotuksia 2/2

- Mielenkiintoista seurata, miten linkitetyn datan hyödyt saadaan käyttöön ja siirtyminen MARCista BIBFRAMEen onnistuu
- MARCista onkin jo aika päästä eroon, mielellään myös tietueiden koneellista käsittelyä vaikeuttavista turhista välimerkeistä
- Uusi RDA ja tietokannat vs. aineiston fyysinen sijoittelu kirjastoissa?
- Hankintaportaalin käyttö kasvaa yleisissä kirjastoissa -> tilataan enemmän samoja aineistoja -> vaikutus kuvailuun?

30.11.2022

Kiitokset

Antti.Heikkinen@ouka.fi

KAUPUNGINKIRJASTO

OULU